

Coğrafya Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Dersine İlişkin Görüşleri¹

Osman ÇEPNİ², Fatih AYDIN³, Vedat ŞAHİN⁴

Özet

Bu araştırmanın amacı öğretmenlik uygulamaları dersinin hedefler, dersin işlenişi, öğretim elemanı davranışları, uygulama öğretmen adaylarının davranışları ve dersin verimliliği boyutları dikkate alınarak coğrafya öğretmen adaylarının görüşleri doğrultusunda değerlendirmektir. Çalışmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır Araştırmaya 2014-2015 öğretim yılı bahar döneminde, Karabük Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü son sınıf öğrencileri arasından pedagojik formasyon eğitimi alan 140 öğretmen adayı katılmıştır. Araştırmanın sonucunda Öğretmen adaylarının büyük bir çoğunluğu öğretmenliğe başladığında yararlı olacak deneyimler edindikleri, lisans eğitimi boyunca öğrendikleri bilgilerden nasıl yararlanabileceklerini gözlemlediklerini, alanıyla ilgili uygun strateji, yöntem ve tekniklerin sınıfta kullanımını gözleme fırsatı bulduğunu belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarının çoğunluğu öğretim elemanının okul uygulaması sürecine ilişkin bilgilendirme yaptığını, kendileriyle olumlu iletişim kurduğunu, dersi gözlemlemelerini sağladığını belirtmişlerdir. Buna karşılık hazırladıkları ders planları ve araç-gereçleri önceden izleme ve geri bildirim verme konusunda kısmen yardımcı olduklarını ifade etmişlerdir. Öğretmen adayları uygulama öğretmenlerinin ders verecekleri öğrenci grubu hakkında bilgi verdiğini, kendilerini sınıftaki öğrencilere tanıttığını, okulun fiziki koşullarını (kütüphane, atölye, laboratuvar, kantin vb.) tanıttığını, uygulamaya başlamadan önce dersleri gözlemlemelerine ve bağımsız olarak ders işlemesine izin verdiğini belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmenlik uygulaması, öğretmen yetiştirme, coğrafya öğretmen adayı.

Abstract

The purpose of this study was to evaluate the teaching practice course in terms of its targets, the teaching of lesson, the behaviors of practice instructor and practice teacher, and the efficiency of the course according to the views of prospective geography teachers. This study conducted survey model. A total of 140 students among final grade students from Karabuk University Faculty of Letters Department of Geography who completed the pedagogical formation program in 2014-2015 education year and spring term participated in the study. Results revealed that majority of participant prospective teachers stated that they acquired useful teaching experiences, observed how to make use of knowledge that they learnt until the final grade and had the opportunity to observe the use of strategies, methods, and techniques related to his/her field in the classroom. The majority of prospective teachers expressed that practice instructor gave them information about the practice process, communicated well with them, and enabled them to observe lessons in the practice school. However, prospective teachers stated that practice instructors helped them partially in terms of examining lesson plans and materials and giving feedback. Prospective teachers articulated that their practice teachers gave information about the student group that they would teach, introduced them to students in the classroom, introduced the physical properties (library, workshop, laboratory, canteen etc.) of the practice school to them, and allowed them to observe the classroom before their own practice and to teach independently.

Key Words: Teaching practice, training teachers, prospective geography teacher

GİRİŞ

Öğretmenler yeni nesilleri yetiştirmede eğitimin temel taşını oluştururlar. Öğretmenler bilgiye ve özgür düşünceye giden yolun en önemli unsurudur. Öğretmenlerini

¹ Bu çalışmada kullanılan veriler, araştırmacıların "Coğrafya Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Dersi Kapsamında Karşılaştığı Sorunlar ve Çözüm Önerileri" konulu araştırmasında kullanılan verilerdir.

² Yrd. Doç. Dr. Karabük Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi ocepni@karabuk.edu.tr

³ Doç. Dr. Karabük Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi fatihaydin@karabuk.edu.tr

⁴ Yrd. Doç. Dr. Namık Kemal Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, vsahin@nku.edu.tr

iyi yetiştirmiş toplumlar öğrencilerini de böylece daha iyi yetiştirmek için hazırlıklarını yapmış olurlar. Bu bakımdan öğretmenlerin teorik bilgi edinmelerinin yanında uygulamalı olarak mesleklerini öğrenmeleri de gereklidir. Bu durum eğitime kalite getirmenin de bir yoludur.

Ülkelerin sosyal, kültürel, bilimsel ve ekonomik gelişiminde öğretmenlerin rol ve sorumlulukları oldukça fazladır. Bu nedenle öğretmenlerin sadece alanında bilgi sahibi olması değil, aynı zamanda bu bilgiyi alternatif öğretim yöntemleri ile öğrenciye ulaştırma zorunluluğu vardır. Bunun için öğretmen adaylarının hizmet öncesi eğitim süreçlerinde nitelikli biçimde ve bu işlevleri yerine getirecek donanımla yetişmeleri gerekmektedir (Özdemir ve Tokcan, 2010).

Öğretmenlik mesleği açısından en önemli konulardan birisi öğretmenlerin hizmet öncesi eğitimleri sürecinde etkin bir şekilde yetiştirilmesidir. Türkiye, Cumhuriyet Tarihi sürecinde öğretmen yetiştirme ve uygulama deneyimi kazanmıştır. Bu süreçte, Köy Enstitüleri, İlköğretmen Okulları, Yüksek Öğretmen Okulları, Eğitim Enstitüleri, Eğitim Yüksek Okulları, Eğitim Fakülteleri gibi kurumlar aracılığıyla öğretmen yetiştirilmiştir. Öğretmen yetiştirme programlarının en önemli aşamalarından birisi, öğretmen adaylarını gerçek eğitim ortamlarına hazırlama dönemidir (Sarıtaş, 2007). 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Yasası'nın 43. maddesinde "öğretmenlik mesleğine hazırlık; alan eğitimi, genel kültür ve pedagojik formasyonla sağlanır" hükmü yer almaktadır. Bu madde öğretmenlerin hizmet öncesi eğitim yoluyla belirtilen temel yeterlik alanlarında gerekli bilgi, beceri ve uygulama gücüne sahip olarak yetiştirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Yasa, uygulama etkinliklerini öğretmen yetiştirme sürecinin önemli bir parçası olarak öngörmektedir. Diğer bir ifade ile öğretmen eğitiminde niteliğin sürekli geliştirilerek iyileştirilmesi beklenmektedir. Bu amaçla öğretmen yetiştirme programında öğretmen adaylarına kuramsal meslek bilgisi dersleri yanında uygulamalı dersler de verilmektedir (Aydın ve Güngördü, 2015; Sarıtaş, 2007). Bu derslerden birisi de Öğretmenlik Uygulaması dersi. Öğretmenlik uygulaması eğitim fakültesi öğrencilerinin 8. yarıyıldaki 2 saati eğitim fakültesinde, 6 saati uygulama okulunda; Edebiyat Fakültelerinde ise pedagojik formasyon öğrencilerinin 2. döneminde aynı şekilde 2 saati fakültede 4 saati uygulama okulunda 6 saat üzerinden yürütülen bir derstir. Öğretmenlik uygulaması dersinde görevli kişiler; yöneticiler, öğretim elemanı, öğretmen adayı, uygulama öğretmeni ve öğrencidir.

Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamasına ilişkin yönergeye göre, öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğine daha iyi hazırlanmaları, öğrenimleri süresince kazandıkları genel kültür, alan eğitimi ve öğretmenlik mesleğiyle ilgili bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıklarını gerçek bir eğitim-öğretim ortamı içinde kullanabilme yeterliliği kazanmalarını amaç olarak ortaya koymaktadır (MEB, 1998). Böylece öğretmen adaylarının, öğretmeni olacağı alanda ve öğretim düzeyinde uygulama görmeleri hedeflenmektedir. Bu durum öğretmen adaylarının bizzat sınıf içinde öğretmenlik deneyimi kazanması ve becerilerini kullanması için önemlidir. Nitekim öğretmen adayları, hizmet öncesinde mesleğin gerektirdiği bilgi ve becerileri ancak öğretmenlik uygulamaları aracılığı ile kazanır (Küçüköğlü, Köse, Taşkın ve Karademir, 2012). Bu bakımdan öğretmenlik uygulaması, hizmet öncesi öğretmen yetiştirmede vazgeçilmez unsurlardan biridir. Çünkü bir işin teorisini bilmek, onu etkinlikle yapabilmek anlamına gelmemektedir (Yeşilyurt ve Semerci, 2011). Bu yönü ile öğretmenlik uygulaması çalışmalarında, öğretmen adayları mesleklerini yakından tanıma imkanı bulmakta ve teorik olarak öğrendikleri bilgileri uygulama fırsatını yakalamaktadır (Şişman ve Acat, 2003).

Diğer yönden öğretmenlik uygulaması, öğretmen adaylarına gözlem yapma ve böylece dersin aşamalarını görme, öğretim yöntem ve tekniklerinin nasıl uygulandığının farkına varma, araç-gereçten yararlanma ve sınıfın kontrolü gibi birçok unsuru aynı anda tecrübe etmeye imkân vermesi açısından da önemlidir (Seçer, Çeliköz ve Kayılı, 2010). Öğretmen adayları, öğretmenlik uygulamalarıyla birçok yönden doğal ortamda inceleme

yapma imkânına kavuşmuş olur. Bu bakımdan öğretmen adayları için öğretmenlik uygulamaları, teorik bilgilerin uygulamaya dönük yüzü olması nedeniyle eğitimin ayrılmaz bir parçası niteliği taşır.

Öğretmenlik uygulamaları öğretmen adaylarının okul atmosferinde, dersler aracılığı ile mesleğe yönelik bilgilerini hayata geçirme imkânı vermesi açısından çok faydalı bir uygulamadır. Diğer yünden öğretmen adaylarının, mesleğe başlamadan önce kendilerini sorgulama ve eksikliklerini görme olanağı vermesi açısından da önemlidir (Akpınar, Çolak ve Yiğit, 2012). Bu süreç çerçevesinde ele alındığında öğretmenlik uygulamaları, öğretmen adaylarının eğitim-öğretim ile ilgili deneyim kazanmalarına, kişisel özelliklerini geliştirmelerine katkı sağlamaktadır (Çiçek ve İnce, 2005). Böylece aday öğretmen, öğretmenlik meşğine başlamadan önce, son aşama niteliğindeki öğretmenlik uygulamalarıyla teori ve uygulamayı birleştirip öğretmenlik için gerçek altyapıyı hazırlamış olur. Nitekim üniversitelerin coğrafya bölümlerinde bir taraftan coğrafya alan eğitimi verilirken, bir taraftan öğretmen adaylarına da mesleğe yönelik olarak formasyon dersleri verilmektedir. Bunlar bir yönüyle coğrafya eğitimindeki arazi çalışmaları sayılabilecek öğretmenlik uygulamaları ile gerçek ortamın gözlenmesi ve yaşanarak öğrenilmesi prensibini ortaya koymaktadır.

Etkili bir coğrafya öğretiminde en önemli rol öğretmenlere düşmektedir. Coğrafya öğretmeni; öncelikle coğrafya biliminin amaçlarını öğrencilerine doğru bir şekilde aktaran, öğrenciyi öğrenme sürecinin merkezine alan aktif öğretim yöntem ve tekniklerini uygulayan, özellikle soyut konularında anlatımında coğrafya dersinin amaçlarına uygun öğretim materyallerini kullanan, teknolojik pedagojik alan bilgisi ve yeterliliği yüksek düzeyde olan, öğrencileri sadece geleneksel ölçme araçları ile değil aynı zamanda alternatif ölçme araçlarını da (portfolyo, öz değerlendirme vb.) kullanan, öğrencilerine coğrafya derslerinde öğrendikleri bilgileri güncel hayatta kullanabilme becerisi kazandıran konumundadır. Ayrıca coğrafya öğretmenleri coğrafyaya ve öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu tutum, öz güven ve öz yeterliliğe de sahip olmalıdır. İyi bir coğrafya öğretmeni olabilme noktasında önemli sayılabilecek aşamalardan biri de öğretmenlik uygulaması dersleridir. Çünkü bu ders kapsamında coğrafya öğretmen adayı ilk kez öğretmenlik mesleğine ilişkin deneyimler kazanacaktır.

Öğretmenlik uygulaması derslerinin değerlendirilmesi bu derslerde yaşanan sorunları da ortaya koyabilir. Ayrıca bu sorunların hangi değişkenlerden (hedef, etkinlikler, işleyiş, öğretim elemanı, uygulama öğretmeni) kaynaklandığının belirlenmesi bu sorunların çözümünde yol gösterebilir. Bilindiği gibi coğrafya öğretmen adaylarının alan ve öğretmenlik meslek bilgilerini uygulamaya geçirmede sıkıntı yaşamaktadır ve bunun sonucunda uygulamaya yönelik derslerin incelenmesi önem kazanmaktadır. Öğretmen yetiştirmede önemli bir yeri olan öğretmenlik uygulaması derslerinin değerlendirilmesi YÖK tarafından yapılacak yeni düzenlemelere ve program geliştirme uzmanlarına yol gösterici olabilir. Ayrıca çalışmanın sonuçları bu derslerin daha etkili yürütülerek coğrafya öğretmenlerinin daha iyi yetişmesine katkı sağlayabilir. Bu araştırmanın temel amacı; öğretmenlik uygulaması dersini coğrafya öğretmen adaylarının görüşleri doğrultusunda değerlendirmektir. Bu temel amaç doğrultusunda çalışmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır?

- 1) Coğrafya öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersinin hedeflerine ilişkin görüşleri nelerdir?
- 2) Coğrafya öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersinin işleyişine ilişkin görüşleri nelerdir?
- 3) Coğrafya öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersinde öğretim elemanı davranışlarına ilişkin görüşleri nelerdir?
- 4) Coğrafya öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersinde uygulama öğretmeni davranışlarına ilişkin görüşleri nelerdir?

- 5) Coğrafya öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersinin verimliliğine ilişkin görüşleri nelerdir?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu çalışmada, öğretmenlik uygulaması dersini coğrafya öğretmen adaylarının görüşleri doğrultusunda değerlendirmek üzere betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri; geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez (Karasar, 2009).

Çalışma Grubu

Araştırmaya 2014-2015 öğretim yılı bahar döneminde, Karabük Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü son sınıf öğrencileri arasından pedagojik formasyon eğitimi alan 140 öğrenci katılmıştır. Araştırmaya katılan coğrafya öğretmen adaylarına ilişkin bilgiler Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya katılan coğrafya öğretmen adaylarının cinsiyet ve öğrenim türü bilgileri

Değişkenler	Demografik Özellikler	Öğrenci sayısı (n=140)	Yüzde (%100)
Cinsiyet	Erkek	65	46.4
	Kız	75	53.6
Öğretim Türü (Program)	Birinci Öğretim	63	45.0
	İkinci Öğretim	55	39.3
	Uzaktan Eğitim	22	15.7

Tablo 1’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan coğrafya öğretmen adaylarının % 46.4’ünü ($n = 65$) erkek, % 53.6’sını ($n = 75$) kız öğretmen adayları oluşturmaktadır. Öğretmen adaylarının % 45’i ($n = 63$) birinci öğretim, % 39.3’ü ($n = 55$) ikinci öğretim ve 22’si (% 15.7) uzaktan eğitim öğrencisidir.

Veri Toplama Aracı

Veri toplama aracı olarak coğrafya öğretmen adaylarına Aytaçlı (2012) tarafından alanyazından yararlanarak düzenlediği anket kullanılmıştır. Aytaçlı, anketin hazırlanmasında Ünver, Bümen ve Başbay (2010) tarafından oluşturulmuş olan anketlerden yararlanmıştır. Hazırlanan anketlerin kapsam geçerliliğini belirlemek amacıyla uzman görüşüne başvurmuştur. Uzman görüşleri sonucunda bazı sorular anketten çıkarılmış, bazı yeni sorular eklenmiş ve bazı soruların ise bölümleri değiştirilmiştir.

Uzman görüşleri ile yapılan düzeltmeler sonucunda öğretmen adayları nihai anket formu:

Dersin hedefleri ile ilgili “evet”, “hayır” şeklinde derecelendirilmiş iki maddeden, dersin işleniş ile ilgili 12 maddeden, öğretim elemanı davranışları ile ilgili “evet”, “kısmen”, “hayır” şeklinde derecelendirilmiş 14 maddeden, uygulama öğretmeni davranışları ile ilgili “evet”, “kısmen”, “hayır” şeklinde derecelendirilmiş 17 maddeden, dersin verimliliği ile ilgili “evet”, “kısmen”, “hayır” şeklinde derecelendirilmiş dokuz maddeden oluşmuştur.

Verilerin Analizi

Araştırmada anket ile toplanan veriler SPSS 15.0 istatistik programı kullanılarak bilgisayar ortamına girişleri yapılmış ve betimsel istatistik tekniklerinden frekans ve yüzde değerleri hesaplanarak analiz edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre bulguların frekans ve

yüzde değerleri tablolaştırılmıştır. Öğretmen adaylarının anketteki öneriler ile ilgili açık uçlu soruya verdikleri cevaplar listelenerek, frekans tabloları oluşturulmuştur.

BULGULAR ve YORUM

Bu bölümde Coğrafya öğretmen adaylarının Öğretmenlik Uygulaması dersine yönelik görüşleri ile ilgili bulgulara yer verilmektedir: Coğrafya öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersinin hedeflerine ilişkin görüşleri Tablo 2’de sunulmaktadır.

1. Coğrafya Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Hedeflerine İlişkin Görüşleri

Tablo 2. Coğrafya Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Dersinin *Hedefleriyle İlgili Çalışmalara* İlişkin Görüşlerinin Betimsel İstatistikleri

İfadeler	Evet		Hayır	
	f	%	f	%
Bu derste, dersin hedeflerinin sizlere bildirilmesi amacıyla herhangi bir çalışma yapıldı mı?	120	85.7	20	14.3
İlk soruya “evet” yanıtını verdiyseniz, yarıyılın başında hedeflerin sizlere bildirilmesi amacıyla yapılan çalışmalar yararlı oldu mu?	112	80.0	28	20.0

Tablo 2’de görüldüğü gibi öğretmenlik uygulaması dersi için “*dersin hedeflerinin sizlere bildirilmesi amacıyla herhangi bir çalışma yapıldı mı?*” önermesine öğretmen adaylarının % 85.7’si “evet”, % 14.3’ü “hayır” cevabını vermiştir. Öğretmenlik uygulaması dersinin hedeflerinin bildirilmesi amacıyla çalışma yapıldığını belirten öğretmen adaylarının % 80’i bunun yararlı olduğunu, % 20’si ise yararlı olmadığı yönünde görüş belirtmiştir.

2. Coğrafya Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Dersinin İşleyişine İlişkin Görüşleri

Coğrafya öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersinde uygulama okulunda yaptıkları gözlem (uygulama öğretmeni ve arkadaşlarını) sayısı Tablo 3’de sunulmaktadır.

Tablo 3. Coğrafya Öğretmeni Adaylarının öğretmenlik uygulaması Dersinde Uygulama Okulunda Yaptıkları *Gözlem* Sayısına İlişkin Betimsel İstatistikler

<i>Gözlem Sayısı</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Hiç	7	5.0
1	2	1.4
2	4	2.9
3	7	5.0
4	9	6.4
5	9	6.4
6	6	4.3
7	10	7.1
8 ve daha çok	86	61.4
Toplam	140	100.0

Tablo 3’de coğrafya öğretmen adaylarının % 61.4’ü 8 ve daha fazla gözlem yaptıkları görülmektedir. *Uygulama okulunda yaptığınız gözlem sayısını yeterli buluyor musunuz?* sorusuna coğrafya öğretmen adaylarının % 82.1’i uygulama okulunda yaptıkları gözlem sayısını yeterli bulmuştur.

Coğrafya öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersinin işleyişine ilişkin görüşleri Tablo 4’de sunulmaktadır.

Tablo 4. Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Dersinin İşleyişine İlişkin Görüşlerinin Betimsel İstatistikleri

	"Hiç Gözlemedi"		"1"		"2"		"3"		"4"		"5"	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Öğretim elemanı gözlem sayısı	8	5.7	80	57.1	23	16.4	29	20.7	-	-	-	-
Uygulama öğretmeni gözlem sayısı	6	4.3	68	48.6	19	13.6	26	18.6	4	2.9	17	12.1

Tablo 4'e göre, öğretim elemanı öğretmen adaylarının % 57.1'inin uygulama okulundaki derslerini bir kez gözlemlemiştir. Öğretim elemanının bir dönem boyunca öğretmen adayını en az iki kez izlemesi gerekirken anketi cevaplayan öğretmen adaylarının neredeyse tamamını bir kez gözlemlemiş olması bu konuda önemli bir sıkıntı olduğunu ortaya koymaktadır. Uygulama öğretmeni; öğretmen adayının % 48.6'sını bir kez, % 13.6'sını iki kez, % 18.6'sını üç kez, % 2.9'unu dört kez, % 12.1'ni beş kez ders anlatımını gözlemlemiş, % 4.3'ünü ise hiç gözlemlememiştir.

Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersinde uygulama okulunda işledikleri ders saati sayısı Tablo 5'de sunulmaktadır.

Tablo 5. Öğretmen Adaylarının öğretmenlik uygulaması dersinde uygulama okulunda *toplam işledikleri ders saatine* ilişkin görüşlerinin betimsel istatistikleri

<i>İşlenen Ders Saati</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Hiç	1	0.7
3 saat ve daha az	33	23.6
4-6	24	17.1
7-9	7	5.0
10-12	9	6.4
13-15	12	8.6
16-18	6	4.3
19-21	7	5.0
22-24	41	29.3
Toplam	140	100.0

Tablo 5'de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının % 29.3'ü ($n = 41$) 22-24 saat, % 23.6'sı ($n = 33$) uygulama okulunda toplam 3 ve daha az sayıda saat, % 17.1'i dört ile altı saat arasında ders işlemiştir. Ankette öğretmen adaylarına bu süreyi yeterli bulup bulmadığı sorulmuş ve öğretmen adaylarının % 74.3'ü "evet", % 25.7'si "hayır" cevabını vermişlerdir.

3. Coğrafya Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Öğretim Elemanı Davranışlarına İlişkin Görüşleri

Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersini veren öğretim elemanının davranışlarına ilişkin görüşleri Tablo 6'da sunulmaktadır.

Tablo 6. Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersini veren öğretim elemanının davranışlarına ilişkin görüşlerinin betimsel istatistikleri

<i>İfadeler</i>	<i>Evet</i>		<i>Kısmen</i>		<i>Hayır</i>	
	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
1. Öğretmenlik uygulamalarının önemini açıkladı.	106	75.7	30	21.4	4	2.9
2. Öğretmenlik uygulaması süresince benden beklediği davranışları söyledi.	102	72.9	34	24.3	4	2.9
3. Uygulama yapacağım dersi benim seçmeme olanak tanıdı.	87	62.1	33	23.6	20	14.3
4. Uygulama öğrencilerine öğretmenlik yapabileceğim konusunda kendime güven duymama sağladı.	108	77.1	26	18.6	6	4.3
5. Beni uygulama okulundaki çalışanlarla (özellikle uygulama öğretmeni ile) tanıştırdı.	116	82.9	18	12.9	6	4.3

6. Uygulama derslerim için hazırladığım planları uygulamadan önce inceledi.	64	45.7	31	22.1	45	32.1
7. Hazırladığım planlara ilişkin geri bildirim verdi.	71	50.7	31	22.1	38	27.1
8. Ders araçlarımı kullanmadan önce inceledi.	51	36.4	42	30.0	47	33.6
9. Diğer arkadaşlarımın beni gözlemlerini sağladı.	106	75.7	24	17.1	10	7.1
10. Benim diğer arkadaşlarımı gözlememi sağladı.	100	71.4	33	23.6	7	5.0
11. Uygulama dersimdeki davranışlarıma ilişkin geri bildirim verdi.	86	61.4	35	25.0	19	13.6
12. Öğretmenlik uygulamalarım sırasında yaşadığımız sorunlara çözüm bulmamıza yardımcı oldu.	90	64.3	39	27.9	11	7.9
13. Kendimi öğretmen olarak hissetmemi sağladı.	91	65.0	41	29.3	8	5.7
14. Bizimle olumlu bir iletişim kurdu.	112	80.0	24	17.1	4	2.9

Tablo 6 incelendiğinde çalışmaya katılan coğrafya öğretmen adaylarının % 82.9'u öğretim elemanının kendilerini uygumla okulundaki çalışanlarla tanıştırdığını, % 80'i öğretim elemanın kendileriyle olumlu iletişim kurduğunu, % 77.1'ni öğretmenlik yapabilme güvenini kendilerine verdiğini, % 75.7'si öğretmenlik uygulamasının önemini açıkladığını belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarının % 33.6'sı öğretim elemanının ders araçlarını kullanmadan önce incelememediğini, % 32.1'i hazırladıkları ders planlarını uygulamadan önce incelememediğini ve % 27.1'i de hazırladıkları planlara geri bildirim vermediğini ifade etmişlerdir.

4. Coğrafya Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Uygulama Öğretmeni Davranışlarına İlişkin Görüşleri

Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersinde uygulama öğretmenin davranışlarına ilişkin görüşleri Tablo 7'de sunulmaktadır.

Tablo 7. Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersi veren öğretim elemanının davranışlarına ilişkin görüşlerinin betimsel istatistikleri

İfadeler	Evet		Kısmen		Hayır	
	f	%	f	%	f	%
1. Sınıftaki öğrencileri dersi yeni bir öğretmenin (benim) yürüteceğine hazırladı.	110	78.6	24	17.1	6	4.3
2. Bana ders vereceğim öğrenci grubu hakkında bilgi verdi.	99	70.7	26	18.6	15	10.7
3. Bizi sınıf(lar)ındaki öğrencilere tanıttı.	108	77.1	20	14.3	12	8.6
4. Beni okulda öğretmenlik uygulaması süresince iletişim kurabileceğim görevlilerle tanıştırdı.	90	64.3	38	27.1	12	8.6
5. Bana okulun fiziki koşullarını (kütüphane, atölye, lab, kantin vb.) tanıttı.	83	59.3	35	25.0	22	15.7
6. Uygulama başlamadan önce kendisinin işlediği dersleri gözlememe izin verdi.	115	82.1	18	12.9	7	5.0
7. Gözlem sonuçları üzerinde tartışma olanağı verdi.	71	50.7	47	33.6	22	15.7
8. Öğretmenlik uygulaması süresince benden beklediği davranışları söyledi	78	55.7	45	32.1	17	12.1
9. Her hafta dersten önce bir görüşme zamanı belirledi.	59	42.1	34	24.3	47	33.6
10. Bağımsız olarak ders işlememe izin verdi.	104	74.3	22	15.7	14	10.0
11. Ders planlarımı uygulamadan önce inceledi.	63	45.0	33	23.6	44	31.4
12. Ders araçlarımı kullanmadan önce inceledi.	58	41.4	33	23.6	49	35.0
13. Uygulama okulundaki ders araç-gereçlerini edinmemde yardımcı oldu.	91	65.0	34	24.3	15	10.7
14. Bana dersi işlerken yardımcı olacak kaynakları önerdi.	94	67.1	35	25.0	11	7.9
15. İşlediğim ders hakkında geri bildirim verdi.	95	67.9	27	19.3	18	12.9
16. Öğretmen uygulamalarım sırasında yaşadığım sorunlara çözüm bulmama yardımcı oldu.	93	66.4	35	25.0	12	8.6
17. Sınıfta özellikle öğrencilerin bulunduğu ortamlarda benimle bir meslektaşımıymışım gibi iletişim kurmaya özen gösterdi	111	79.3	19	13.6	10	7.1

Tablo 7'de görüldüğü gibi coğrafya öğretmen adaylarının % 78.6'sına göre uygulama öğretmeni sınıfındaki öğrencilere dersi yeni bir öğretmenin yürüteceğine hazırlamıştır.

Öğretmen adaylarının % 70.7'sine uygulama öğretmeni ders verecekleri öğrenci grubu hakkında bilgi vermiştir. Öğretmen adaylarının % 77.1'ni uygulama öğretmeni sınıftaki öğrencilere tanıtmıştır. Uygulama öğretmeni ile ilgili "bana okulun fiziki koşullarını (kütüphane, atölye, laboratuvar, kantin vb.) tanıttı" önermesine öğretmen adaylarının % 59.3'ne "evet", % 25'i "kısmen" ve % 15.7'si "hayır" cevabını vermektedir. Öğretmen adaylarının % 82.1'ne uygulama öğretmenlerinin uygulamaya başlamadan önce kendisinin islediği ders(ler)i gözlemlmelerine izin verdiği anlaşılmaktadır. Öğretmen adaylarının % 50.7'si uygulama öğretmenin gözlem sonuçları üzerinde tartışma olanağı verdiğini, % 33.6'sı ise "kısmen" verdiğini ifade etmiştir. Uygulama öğretmeni; öğretmen adaylarının % 74.3'üne bağımsız olarak ders işlemesine izin verirken, % 10'na izin vermemiştir. Ayrıca, öğretmen adaylarının %67.1'ne uygulama öğretmeni ders işlerken yardımcı olacak kaynaklar önermiştir. "Öğretmenlik uygulamaların sırasında yaşadığım sorunlara çözüm bulmama yardımcı oldu" önermesini öğretmen adaylarının % 66.4'ü "evet", % 25.0 "kısmen", % 8.6'sı "hayır" olarak cevaplamıştır. Öğretmen adaylarının % 79.3'ne uygulama öğretmenin sınıfta özellikle öğrencilerin bulunduğu ortamlarda kendileri ile bir meslektaş gibi iletişim kurmaya özen gösterdiğini belirtmektedir.

5. Coğrafya Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Verimliliğine İlişkin Görüşleri

Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersinin verimliliğine ilişkin görüşleri Tablo 8'de sunulmaktadır.

Tablo 8. Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersinin verimliliğine ilişkin görüşlerinin betimsel istatistikleri

İfadeler	Evet		Kısmen		Hayır	
	f	%	f	%	f	%
1. Bu derste dördüncü sınıfa kadar öğrendiğim bilgilerden nasıl yararlanabileceğimi gözlemlerim.	93	66.4	39	27.9	8	5.7
2. Dersin hedeflerine ulaştığımı düşünüyorum.	82	58.6	52	37.1	6	4.3
3. Gelişim dosyası hazırladım ve yararlı oldu.	55	39.3	34	24.3	51	36.4
4. Seminer dersleri yaptık ve gözlemlerimiz üzerinde yaptığımız tartışmalar yararlı oldu.	51	36.4	41	29.3	48	34.3
5. Alanımla ilgili uygun strateji, yöntem ve tekniklerin sınıfta kullanımını gözlemleme fırsatı buldum.	96	68.6	33	23.6	11	7.9
6. Öğrencilerin farklı öğrenme özelliklerini gözleme fırsatı buldum.	109	77.9	26	18.6	5	3.6
7. Bu ders sürecinde öğretmenliğe başladığımda yararlı olacak deneyimler edindim.	112	80.0	24	17.1	4	2.9
8. Bu ders ortaöğretim öğrencisiyle etkili iletişim kurma konusunda kendimi geliştirmemi sağladı.	100	71.4	33	23.6	7	5.0
9. Bu ders, eğitim ortamında (okulda) diğer öğretmenlerle de olumlu iletişim kurmamı sağladı.	99	70.7	33	23.6	8	5.7

Tablo 8'de görüldüğü gibi "Bu derste dördüncü sınıfa kadar öğrendiğim bilgilerden nasıl yararlanabileceğimi gözlemlerim" ifadesine coğrafya öğretmen adaylarının % 66.4'ü "evet", % 27.9'u "kısmen" cevabını vermişlerdir. Öğretmen adaylarının yarısından fazlasının öğretmenlik uygulaması dersinin hedeflerine ulaştığı görüşündedir. Öğretmen adaylarının yarısından fazlası gelişim dosyası hazırlamadığını belirtmiştir. Öğretmen adaylarının % 68.6'sı alanıyla ilgili uygun strateji, yöntem ve tekniklerin sınıfta kullanımını gözlemleme fırsatı bulduğunu ifade etmiştir. Öğretmen adaylarının % 80'i öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmenliğe başladıklarında yararlı bir deneyim edinmelerine yardımcı olduğu görüşündedir. Ayrıca öğretmen adaylarının % 71.4'ü öğretmenlik uygulaması dersinin

ortaöğretim öğrencileri ile etkili iletişim kurma konusunda yardımcı olduğunu ifade etmiştir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu araştırma öğretmenlik uygulamaları dersinin hedefler, dersin işlenişi, öğretim elemanı davranışları, uygulama öğretmeni davranışları ve dersin verimliliği boyutları dikkate alınarak coğrafya öğretmen adaylarının görüşleri doğrultusunda değerlendirmek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın bulguları doğrultusunda aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Araştırmanın öğretmenlik uygulamaları dersinin hedefleri ile ilgili bulgularında öğretmen adaylarının büyük bir çoğunluğunun (%85) haberdar edildiği ve hedeflerden haberdar edilenlerin neredeyse tamamının hedeflerin bildirilmesini yararlı bulduğu ortaya çıkmaktadır. Dersin başında yapılan hedeften haberdar etme çalışmaları öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersinin hedeflerini kazanmaları açısından yarar sağlayacaktır. Aytaçlı (2012) çalışmasında öğretmen adaylarının neredeyse tamamı hedeflerin bildirilmesinin yararlı olduğunu ifade etmiştir. Benzer şekilde Ünver ve diğerleri (2010) çalışmasında derslerde hedeflerin öğrencilerle paylaşıldığını ve bu durumun sevindirici olduğunu belirtmişlerdir.

Öğretmen adaylarının büyük bir çoğunluğu öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmenliğe başladıklarında yararlı bir deneyim edinmelerine yardımcı olduğu, dördüncü sınıfa kadar öğrendikleri bilgilerden nasıl yararlanabileceklerini gözlemledikleri, alanıyla ilgili uygun strateji, yöntem ve tekniklerin sınıfta kullanımını gözleme fırsatı bulunduğunu belirtmişlerdir. Öğretmen adayları öğretmenlik uygulaması dersi kapsamında, gerek lisans eğitimi boyunca aldıkları alan derslerinde, gerekse pedagojik formasyon süresince aldıkları eğitim derslerinde öğrendikleri kuramsal bilgiyi pratiğe dökme fırsatı bulmaktadırlar. Öğretmen adayları özel öğretim yöntemleri dersi kapsamında aldıkları öğrenci merkezli öğretim yöntem ve tekniklerini ya da materyal geliştirme dersinde yaptıkları ders materyallerini sınıfta uygulama fırsatı bulmaktadır. Bu ders kapsamında öğretmen adayı öğretmenlik mesleğinin "öğretim" boyutunda kendini görebilme fırsatı bulmaktadır. Ayrıca öğretmen adayları ortaöğretim öğrencisi ile etkili iletişim kurma konusunda da bir deneyim kazanmaktadır. Öğretmen adayı sınıf yönetimi konusunda da bir deneyim kazanmaktadır. Yapılan araştırmalar da (Çepni ve Aydın, 2015; Demircan, 2007; Dursun ve Kuzu, 2008; Gürbüz, 2006; Özay Köse, 2014; Yenilmez ve Ata, 2012) bu dersler ile genel olarak öğretmen adayları öğretim sürecine ilişkin katkı sağladığı, farklı öğretim yöntem ve tekniklerini kullanabileceklerini, öğrencilerle sağlıklı iletişim kurulabileceğini, etkili öğretim materyali hazırlama konusunda deneyim kazandıklarını, öğretmen - öğrenci ilişkisini oluşturmak adına çok yararlı olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Aytaçlı (2012) çalışmasında öğretmen adaylarının yarısından fazlası öğretmenlik uygulaması dersinin ilköğretim öğrencisi ile etkili iletişim kurma, öğretmenliğe başladığında yararlı olacak deneyimler edinme, öğrencilerin farklı öğrenme özelliklerini gözleme, okulda diğer öğretmenlerle olumlu iletişim ve etkileşim kurma ile ilgili olumlu görüş bildirmektedir. Aydın, Selçuk ve Yeşilyurt (2007) benzer bir çalışmada Okul Deneyimi-II dersi uygulamasının, öğretmen adayları için önemli ölçüde yararlı olduğunu, bu uygulamaların öğretmen adaylarının kendilerini bir öğretmen gibi hissetmelerine ve öğretmenlik mesleğine karşı düşüncelerinin olumlu yönde değişmesine sebep olduğunu belirtmektedirler. Canbolat (2014) öğretmenlik uygulaması dersi ile öğretmen adaylarının ders anlatımı konusunda kendilerinin hangi seviyede olduklarını görmelerini sağladığını belirtmiştir. Öğretmenlik uygulaması dersi öğretmen adayları için mesleğe atılmadan önce eksikliklerini tamamlayabilmeleri ve kendilerini mesleğe hazırlayabilmeleri adına büyük bir fırsat sunmaktadır. Oğuz ve Avcı'da (2014) yaptıkları çalışmada benzer sonuçlara ulaşmışlardır. Bu kapsamda öğretmen adayları, bir dönem boyunca gerçekleştirilen öğretim etkinlikleri, uygulama öğretmeni ve uygulama

öğretim elemanlarının dönütleri aracılığıyla büyük ölçüde kendilerini geliştirme fırsatı bulmaktadırlar (Dursun ve Kuzu, 2008).

Bu çalışmanın sonuçlarına göre, öğretim elemanlarının ve uygulama öğretmenlerinin çoğu öğretmen adayının uygulama okulunda işlediği dersi bir kez gözlemlemiştir. Öğretim elemanının öğretmen adaylarının olması gerektiğinden daha az gözlemlemesi görev yaptıkları fakültelerindeki ders yükü ve staj günleri ile ders programlarının birlikte hazırlanmaması, staj okulu sayısının ve üzerine düşen aday öğretmen sayılarının fazla olmasından kaynaklandığı ileri sürülebilir. Bu bulguyu destekler nitelikte Aytaçlı (2012) öğretim elemanının öğretmen adaylarının olması gerekenden daha az gözlemlemesinin nedeni olarak fakültelerdeki derslerinin yoğunluğu, öğretmen adayı sayısının fazlalığı, öğretmenlik uygulaması ile ilgili yeterli bilgiye sahip olamamaları ve böylece yeterli özeni göstermemeleri olarak ifade etmiştir.

Araştırmaya katılan coğrafya öğretmen adaylarının bir bölümü ders planlarının ve araçlarının uygulamadan önce incelenmediğini belirtmişlerdir. Böylece öğretmen adayı yaptığı hazırlığın yeterlilik, amaca uygunluk, öğrenciye görelilik gibi bir çok kriter gereğince doğruluğunu bilememektedir. Bu durum öğretmen adayı üzerinde ders anlatımı üzerinde kaygı oluşturabilecek bir durumdur. Benzer bir sonuç Gökçe ve Demirhan (2005)'in çalışmasında ulaşılmış, öğretmen adayları hazırladıkları ders planları ve araç-gereç kontrolü konusunda yeterli rehberlik alamadıklarını belirtmişlerdir. Karaca ve Aral (2011) çalışmasında öğretmen adaylarının hazırladıkları ders planlarının ve etkinliklerinin uygulama öğretmenleri tarafından yeterli derecede incelenip düzeltilmelerinin yapılmadığı sonucuna ulaşıldığı belirtilmiştir.

Bu çalışmada öğretmen adaylarının çoğunluğu uygulama öğretmeni ders verecekleri öğrenci grubu hakkında bilgi verdiğini, kendilerini sınıftaki öğrencilere tanıttığını, okulun fiziki koşullarını (kütüphane, atölye, laboratuvar, kantin vb.) tanıttığını, uygulamaya başlamadan önce dersleri gözlemlemelerine ve bağımsız olarak ders işlemesine izin verdiğini belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmen adaylarının uygulama öğretmenin sınıfta özellikle öğrencilerin bulunduğu ortamlarda kendileri ile bir meslektaş gibi iletişim kurmaya özen gösterdiğini ifade etmişlerdir. Bu çalışmada öğretmen adayının okul ortamında öğretmenlik deneyimi kazanmasında uygulama öğretmenlerinin önemli katkılar sağladığı söylenebilir. İlgili alanyazında bu sonucu destekleyen araştırmalar (Ünver, 2005) varlığını korusa da, uygulama öğretmenin yetersiz kaldığına ilişkin araştırmalar da (Aytaçlı, 2012; Çetin ve Bulut, 2002; Davran, 2006; Eraslan, 2009; Sağ, 2007) azımsanmayacak kadar çoktur.

Araştırmaya katılan coğrafya öğretmen adaylarının çoğunluğu öğretim elemanının okul uygulaması sürecine ilişkin bilgilendirme yaptığını, kendileriyle olumlu iletişim kurduğunu, dersi gözlemlemelerini sağladıklarını belirtmişlerdir. Buna karşılık hazırladıkları ders planları ve araç-gereçleri önceden izleme ve geri bildirim verme konusunda kısmen yardımcı olduklarını ifade etmişlerdir. Bu çalışmada öğretmen adaylarının öğretim elemanlarının kendilerine yeterince rehberlik ettiği sonucuna ulaşılmıştır. İlgili çalışmalar incelendiğinde uygulamadan sorumlu öğretim elemanının öğretmen adayına birçok açıdan rehberlik etmediği sonucuna ulaşılmıştır. Örneğin; Yılmaz (2011), yaptığı çalışmada öğretmen adaylarının, uygulama öğretim elemanlarını akademik yönden yeterli bulmadıkları, uygulama sürecinde öğretim elemanlarının görevlerini yerine getirdiklerine inanmadıkları ve öğretim elemanlarından kendilerine rehberlik etme konusunda daha fazla yardıma ihtiyaçları olduğu bulgusuna ulaşmıştır. Atmış (2013) araştırmasında öğretmen adaylarının öğretim elemanlarının kendilerine yeterince rehberlik etmediği sonucuna ulaşmıştır. Öğretmen adayları açısından okul uygulaması dersi, birçok açıdan yeni deneyimler kazandıları bir süreçtir. Bu aşamada uygulama öğretim elemanına önemli görevler düşmektedir. Her şeyden önce uygulama öğretim elemanı öğretmen adaylarını öğretmenlik uygulaması etkinliklerine hazırlar, etkinlikleri uygulama öğretmeni ile birlikte planlar, düzenli olarak öğretmen adayını izler, denetler ve rehberlik ederler.

ÖNERİLER

Coğrafya öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin görüşlerinin incelendiği bu araştırmanın bulguları dikkate alınarak şu öneriler verilebilir.

- Uygulama öğretim elemanının ve uygulama öğretmenin öğretmen adaylarının hazırladığı planları ve ders araçlarını uygulama öncesi incelemeli ve geri bildirim vermelidir. Bu noktada seminer derslerine yeterince önem verilmelidir. Öğretim elemanları uygulama okullarına gidip adayların sunularının izlenmesinin yanı sıra, her hafta düzenli bir biçimde geribildirim ve bilgilendirme toplantılarına uygulama öğretmenlerinin de katılması önemli ve gerekli görülmektedir. Bu derslerde görev alacak öğretim elemanları ve uygulama öğretmenlerine dersleri etkili bir şekilde yürütebilmeleri için ilave eğitimler verilmelidir.
- Uygulama öğretim elemanı aday öğretmenini sınıf ortamında daha fazla gözlemelidir. Bunu sağlamak için de öğretim elemanı ve uygulama öğretmenin sorumluluğunda olan öğretmen adayı sayısı azaltılmalıdır.

Bu çalışmada araştırma modeli olarak tarama modeli kullanılmıştır. Farklı kademelere öğretmen yetiştiren kurumlarda da benzer çalışmalarda tarama modeli dışında başka nicel ve nitel araştırma modelleri kullanılarak aynı araştırma tekrarlanabilir.

KAYNAKÇA

- Akpınar, M., Çolak, K. ve Yiğit, E. Ö. (2012). Öğretmenlik uygulaması dersi kapsamında sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yeterliklerine yönelik uygulama öğretmenlerinin görüşleri, *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 36, 41-67.
- Atmış, S. (2013). *Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Sürecini Değerlendirmelerine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Aydın, F. ve Güngördü, E. (2015) *Coğrafya eğitiminde özel öğretim yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Aydın, S., Selçuk, A. ve Yeşilyurt, M. (2007). Öğretmen adaylarının 'okul deneyimi II' dersine ilişkin görüşleri (Yüzüncü Yıl Üniversitesi örneği). *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2). 75-90.
- Aytaçlı, B. (2012). *İlköğretim matematik öğretmenliği lisans programında yer alan okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerinin değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi, İzmir.
- Canbolat, C. (2014). *Grafik ve görsel sanatlar öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersine yönelik görüşleri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Çepni, O. ve Aydın, F. (2015). Coğrafya öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersi kapsamında karşılaştığı sorunlar ve çözüm önerileri. *Türk Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 19(2), 285-304.
- Çetin, Ö. F. ve Bulut, H. (2002). Okul deneyimi I, II ve öğretmenlik uygulaması derslerinin uygulama öğretmenleri ve öğretmen adayları tarafından değerlendirilmesinin incelenmesi. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 69-75.
- Çiçek, Ş. ve İnce, M. L. (2005). Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması sürecine ilişkin görüşleri. *Hacettepe spor bilimleri dergisi*, 16(3), 146-155.
- Davran, E. (2006). *İlköğretim kurumlarındaki öğretmenlik uygulamasının öğretmen adaylarının öğretmenlik yeterliliklerini kazanmaları üzerindeki etkisi (Van ili örneği)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi) Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van.
- Demircan, C. (2007). Okul deneyimi II dersine yönelik öğrenci görüşlerinin incelenmesi (Mersin Üniversitesi Örneği). *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 119-132.
- Dursun, Ö. Ö. ve Kuzu, A. (2008). Öğretmenlik uygulaması dersinde yaşanan sorunlara yönelik öğretmen adayı ve öğretim elemanı görüşleri. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25,159 -178.
- Eraslan, A. (2009). İlköğretim matematik öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması üzerine görüşleri. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 3(1), 207-221.
- Gökçe, E. ve Demirhan, C. (2005). Öğretmen adaylarının ve ilköğretim okullarında görev yapan uygulama öğretmenlerinin öğretmenlik uygulaması etkinliklerine ilişkin görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 38(1), 43- 71.
- Gürbüz, N. (2006). Öğretmen Adaylarının Okul Deneyimi I ve II Dersleriyle İlgili Algıları. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 32, 67-72.
- Karaca, N. H. ve Aral, N. (2011). Okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamalarında karşılaştıkları sorunlar, *2nd International Conference on New Trends in Education and Their Implications 27-29 April, 2011 Antalya-Turkey*, Siyasal Kitabevi, Ankara, Turkey.
- Küçüköğlü, A., Köse, E., Taşgın, A., Yılmaz, B.Y. ve Karademir, Ş. (2012). Mikro öğretim uygulamasının öğretim becerilerine etkisine ilişkin öğretmen adayı görüşleri, *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 19-32.

- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) (1998). *Öğretmen adaylarının milli eğitim bakanlığına bağlı eğitim öğretim kurumlarında yapacakları öğretmenlik uygulamasına ilişkin yönerge.pdf*. 02.05.2015 tarihinde www.meb.gov.tr adresinden erişim sağlanmıştır.
- Oğuz, S. ve Avcı, E. (2014). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Okul Deneyimi Dersine Yönelik Görüşleri. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 3(3), 40 - 53.
- Özay Köse, E. (2014). Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerine yönelik öğrenci ve öğretmen- öğretim elemanı tutumları (Erzurum Örneği), *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22, 1-17.
- Özdemir, S. M. ve Tokcan, H. (2010). Toplumla hizmet uygulamaları dersinin öğretmen adaylarının görüşlerine göre değerlendirilmesi, *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi* 30, 41-61.
- Sarıtaş, M. (2007). Okul deneyimi I uygulamasının aday öğretmenlere sağladığı yararlar konusundaki görüşlerin değerlendirilmesi. *Eğitim Fakültesi Dergisi*. 20(1), 121-143.
- Seçer, Z., Çeliköz, N. ve Kayılı, G. (2010). Okul öncesi öğretmenliği okul uygulamalarında yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri, *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 128-152.
- Şişman, M. ve Acat, M.B. (2003). Öğretmenlik uygulaması çalışmalarının öğretmenlik mesleğinin algılanmasındaki etkisi, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(1), 235-250.
- Ünver, G. (2005). Öğretmen adayının öğrenci merkezli öğretim yapmasına uygulama öğretmeninin etkileri. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, Temmuz- Ağustos, 322, 23-30.
- Ünver, G., Bümen, N. ve Başbay, M. (2010). Ortaöğretim alan öğretmenliği tezsiz yüksek lisans programı derslerinin öğrenci görüşlerine göre incelenmesi: Ege üniversitesi örneği. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 9(17), 41-62.
- Yenilmez, K. ve Ata, A. (2012). Matematik öğretmeni adaylarının okul deneyimi uygulamalarına ilişkin görüşleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 1(3), 55-63.
- Yeşilyurt, E. ve Semerci, Ç. (2011). Uygulama öğretmenlerinin öğretmenlik uygulaması sürecinde karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *Akademik Bakış Dergisi*, 27, 1-23.
- Yılmaz, M. (2011). Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik uygulaması dersini yürüten öğretim elemanlarına ilişkin görüşleri, *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(4), 1377 -1387.

Prospective Geography Teachers' Views About Teaching Practice Course

Osman ÇEPNİ⁵, Fatih AYDIN⁶, Vedat ŞAHİN⁷

Summary

INTRODUCTION

Teachers have critical roles in raising new generations. Societies that support the raising of highly skilled teachers take an important step in raising skilled students. This notion requires that teachers should not only acquire theoretical knowledge but also practice well in order to learn the teaching occupation. One of the most important notions of raising highly skilled teachers is to train them well in pre-service education. The quality of the process of teacher training is expected to improve continuously. In this regard, prospective teachers are given courses in which they have the opportunity to practice teaching as well as theoretical and vocational courses (Saritaş, 2007; Aydın & Güngördü, 2015). One of such courses is Teaching Practice Course. During this course, prospective teachers gain a line of experiences related to the occupation for the first time.

The main purpose of this study was to evaluate the teaching practice course according to the views of prospective geography teachers. In line with the main purpose, the current study seeks answers for the questions below:

- 1) What are the views of prospective geography teachers about the targets of teaching practice course?
- 2) What are the views of prospective geography teachers about the process of teaching practice course?
- 3) What are the views of prospective geography teachers about instructors' behaviors in teaching practice course?
- 4) What are the views of prospective geography teachers about practice teachers' behaviors in teaching practice course?
- 5) What are the views of prospective geography teachers about the efficiency of teaching practice course?

METHOD

This study conducted a survey model to examine the teaching practice course according to the views of prospective geography teachers. A total of 140 students among final grade students from Karabük University Faculty of Letters Department of Geography who completed the pedagogical formation program in 2014-2015 education year and spring term participated in the study. A questionnaire developed by Aytaçlı (2012) was used to gather data. Data of the study were entered into computer environment through SPSS 15 Program. Data of the study was analyzed by calculating frequency and percentage values.

RESULTS

Results of the study were given below as:

Results of the study revealed that the large majority of prospective teachers (%85) were informed about the targets of the teaching practice course and that almost all of the

⁵ Assist. Prof., Karabük University, Faculty Of Letters, ocepni@karabuk.edu.tr

⁶ Assoc. Prof., Karabük University, Faculty Of Letters fatihaydin@karabuk.edu.tr

⁷ Assist. Prof., Namık Kemal University, Faculty Of Education, vsahin@nku.edu.tr

participants who were informed about the targets of the course found the fact that they were informed about the targets beneficial. In his study Aytaçlı (2012) revealed that almost all of the prospective teachers found the fact that they were informed about the targets of the course beneficial. In line with results of the current study, Ünver and others (2010) stated that the targets of the courses were explained to students and that this was good news.

A large majority of prospective teachers define teaching practice course as a course in which they observe how to make use of knowledge that they have learnt until the final grade and have the opportunity to observe the use of strategies, methods, and techniques related to his/her field in the classroom. Prospective teachers find opportunity to perform the theoretical knowledge that they have learnt both during their graduate education and pedagogical formation program. Furthermore, prospective teachers experience how to communicate with a secondary school student. Teacher practice course is regarded an opportunity for a teacher to develop his/her teacher skills and to prepare for the teaching occupation. In this sense, prospective teachers develop themselves with teaching practices conducted and with the feedbacks of instructors throughout the semester (Dursun ve Kuzu, 2008).

Results of the present study demonstrated that most of the practice instructors and practice teachers observed the lesson that prospective teacher taught in the practice school only once. Aytaçlı (2012) suggested that the reasons for practice instructor to observe the prospective teachers less often than expected are the large numbers of lessons in the faculties, the high number of prospective teachers, practice instructors' not having enough information about teaching practice and thus their being indifferent to the subject.

Some of the participant prospective teachers stated that lesson plans and materials were not examined before the teaching practice. Findings of the study conducted by Gökçe and Demirhan (2005) showing that prospective teachers stated they were not guided well in terms of lessons plans and materials were similar to those of the current study.

In this study, most of the prospective teachers expressed that their practice teacher gave information about the student group that they would teach and that he/she introduced them to students in the classroom, introduced the physical properties of the practice school to them, and that he/she allowed them to observe the classroom before their own practice and to teach independently.

This study demonstrated that practice instructors guided practice students well enough. On the other hand, research results of Atmiş (2013) revealed that practice instructors did not guide practice students well enough.

IMPLICATIONS

Some suggestions depending on the results of the current study were as follows:

- Practice instructors and practice teachers should examine the plans and course materials before the practice and give feedback. Instructors should visit and observe the practice courses of prospective teachers and organize feedback and information meetings in which practice teachers participate.
- Practice instructor should more often observe the practice student in the classroom. Therefore, it is needed that the number of practice students under the responsibility of both practice instructor and practice teacher should be decreased.